

Stavsholtmyra NR (utv.)

*

Referanse:

Brynjulvsrud J. G. 2020. Naturverdier for lokalitet Stavsholtmyra NR (utv.), registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2019. NaRIN faktaark. BioFokus. (Weblink til alle bildene fra lokaliteten: <https://biofokus.no/narin/?nid=7791>)

Referansedata

Fylke: Telemark

Kommune: Bø

H.o.h.: 530-590 moh

Areal: 577 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2019

Inventør: JGB

Vegetasjonsone: mellomboreal 100% (580 daa)

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Området inngår i arbeidet med frivillig skogvern i regi av Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Vestfold og Telemark og grunneier. Tilbudsområdet som er vurdert omfatter et areal på 606 daa og utgjør skogklede koller og myr ved Stavsholtmyrane i Bø kommune, Telemark. Området har lite variert topografi og består av relativt lave koller og myrlendte flater. Høydespenningen strekker seg fra 530-590 moh. Forslaget til verneverdig område følger i stor grad tilbudt areal og området er avgrenset på en måte som fanger opp det meste av de påviste naturverdiene i undersøkelsesområdet, foruten arealer sør i kjerneområde 2 som faller utenfor avgrenset areal. Arronderingen favner om foreslått verneverdig areal på en måte som i stor grad naturlig følger landskapet, men avgrensningen fanger ikke opp hele lisegradienten i sør eller ivaretar helheten i de myrlendte flatene i vest.

Området domineres av fattige vegetasjonstyper i skog hvorav blåbær- og bærlyngvegetasjon dominerer i skogdekte arealer, men det er også en stor andel med fattige myrflater og myr- og sumpskogsmark. Lyngvegetasjon forekommer på koller og i grunnlendte partier. Gran er det dominerende treslaget i østre del av avgrenset areal, mens furu dominerer i øvrige områder. Det forekommer i tillegg en del bjørk og noe osp i partier, spredte eier og rogn. Lav bonitet dominerer skogdekte areal men det forekommer også en del areal med middels og høy bonitet. I tillegg finnes myrlendte partier med impediment i vestre del av avgrensningen. Skogkledd areal domineres av hogstklasse 5 men det forekommer også betydelige arealer med hkl. 4. Yngre hogstklasser forekommer marginalt. Sørøstre del av området består av gammel og eldre grandominert skog med relativt snever aldersspredning. Det er rikelige forekomster med død ved av gran i disse områdene men relativt ferskt virke dominerer selv om eldre nedbrytningsfaser forekommer spredt. I øvrige områder dominerer eldre glissen furuskog. Dette er i hovedsak relativt strukturfattig furuskog men med spredte kontinuitetsbærende elementer i form av gadd og læger av furu. Kontinuitetsbærende elementer er i stor grad knyttet til kjerneområdene innenfor avgrenset areal.

Innenfor avgrenset areal er vegetasjonen relativt fattig og dette gjenspeiles i en forholdsvis ensartet karplanteflora. Det forekommer imidlertid noen strukturelementer i form av gadd og læger av gran, i tillegg til spredte gadd av furu (og enkelte læger). Huldrestry *Usnea longissima* (EN) ble påvist på et tre i kjerneområde 1. Det ble påvist totalt 6 rødlistede arter (1 EN, 5 NT).

Arealene som er avgrenset som kjerneområder omfatter en moderat andel av foreslått verneverdig areal. Øvrige skogområder består av relativt strukturfattig furu- eller granskog, dog dominert av eldre og gammel skog (hkl. 5). Stavsholtmyra NR (utv.) vurderes isolert sett som lokalt verneverdig (*).

Sett i sammenheng med eksisterende verneområde vurderes områdets biologiske verdi noe høyere med hensyn til at foreslått verneverdig areal danner en krans med eldre og gammel barskog delvis rundt Stavsholtmyrane. For Stavsholtmyrane som leikområde for bl.a. storfugl og orrfugl har skogen rundt en viktig funksjon. Videre inkluderer foreslått verneverdig areal en myrflate i vest som er et naturlig tillegg til eksisterende verneområde. Det er også registrert forekomst av huldrestry i nærliggende skoglokalitet hvilket til en viss grad styrker biotopvern med hensyn til denne arten. Mulighet for utvidelse med hensyn til vern av myr og skog i områder vest for kartlagt areal kan vurderes.

Stavsholtmyra NR (utv.) vil i liten grad bidra til inndekning av mangler i skogvernet.

Stavsholtmyra NR (utv.) oppnår middels mangeloppfyllelse som følge av 41 daa gammel furuskog og 35 daa gammel granskog som har henholdsvis stort udekket vernebehov og middels udekket vernebehov i fylket. Det forekommer noe høybonitetsskog i området men det er begrenset størrelse på disse arealene. Området lav-middels mangeloppfyllelse på generelle mangler som følge av gammel skog og skog som er i grenseland til å kunne defineres som lavlandsskog. Området oppnår samlet sett lav mangeloppfyllelse.

Feltarbeid

Området ble kartlagt 14/10-19 av John Gunnar Brynjulvsrud, BioFokus.

Undersøkelsesområdet anses godt nok undersøkt for å kunne presentere den mest hensiktsmessige avgrensning av verneverdig areal innenfor tilbudt areal, og for å kunne foreta en rimelig sikker verddivurdering av området i henhold til gjeldende metodikk. Dette bl.a. med støtte av høyopløselige ortofoto og økonomisk kartverk.

Tidspunkt og værrets betydning

Alt feltarbeidet ble utført i oppholdsvær og det var noe snø i partier. Det var nesten ikke markboende sopp å finne. Vær og tidspunktvar imidlertid ikke til hinder for en god vurdering av kvalitetene i området

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området inngår i arbeidet med frivillig skogvern i regi av Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Vestfold og Telemark og grunneier. Tilbudsområdet som er vurdert omfatter et areal på 606 daa og utgjør skogkledte koller og myr ved Stavsholtmyrane i Bø kommune, Telemark.

Tidligere undersøkelser

Det er fra før ikke kartlagt naturtyper eller MiS-livsmiljøer/nøkkelbiotoper innenfor undersøkelsesområdet (Naturbase 2019; NIBIO 2019). Tilbudt areal omkranser delvis naturtypelokalitet og verneområde Stavsholtmyrane (BN00068636). Det foreligger i skrivende stund ingen spesielle arter registrert på Artskart innenfor avgrensningen til tilbudt areal (Artskart 2019).

Beliggenhet

Undersøkelsesområdet ligger sør og vest for Stavsholtmyrane og omfatter skogkledte koller og myrterreng i Bø kommune, Telemark.

Naturgrunnlag

Topografi

Området har lite variert topografi og består av relativt lave koller og myrlendte flater. Høydespennet strekker seg fra 530-590 moh.

Geologi

Berggrunnen domineres av ryolitt, ryodacitt og dacitt, men det går en gang med gabbro og basalt gjennom nordre deler av undersøkt område, og kvartsitt helt i sør. Løsmassene domineres av torv og humusdekke, men det inngår også noe morenemateriale.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk, vegetasjonzone: mellomboreal 100% (580 daa) .

Lokaliteten ligger i mellomborealsone i overgang mot sørboreal sone i svakt oseanisk seksjon - O1.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Området domineres av fattige vegetasjonstyper i skog hvorav blåbær- og bærlyngvegetasjon dominerer i skogdekte arealer, men det er også en stor andel med fattige myrflater og myr- og sumpskogsmark. Lyngvegetasjon forekommer på koller og i grunnlendte partier. Gran er det dominerende treslaget i østre del av avgrenset areal, mens furu dominerer i øvrige områder. Det forekommer i tillegg en del bjørk og noe osp i partier, spredte eier og rogn. Lav bonitet dominerer skogdekte areal men det forekommer også en del areal med middels og høy bonitet. I tillegg finnes myrlendte partier med impediment i vestre del av avgrensningen.

Skogstruktur og påvirkning

Skogkledt areal domineres av hogstklasse 5 men det forekommer også betydelige arealer med hkl. 4. Yngre hogstklasser forekommer marginalt. Sørøstre del av området består av gammel og eldre grandominert skog med relativt snever aldersspredning. Det er rikelige forekomster med død ved av gran i disse områdene men relativt ferskt virke dominerer selv om eldre nedbrytningsfaser forekommer spredt. I øvrige områder dominerer eldre glissen furuskog. Dette er i hovedsak relativt strukturfattig furuskog men med spredte kontinuitetsbærende elementer i form av gadd og læger av furu. Kontinuitetsbærende elementer er i stor grad knyttet til kjerneområdene innenfor avgrenset areal.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Stavsholtmyra NR (utv.). Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Lauvås N

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereliggende granskog
BMVERDI: A

Areal: 35,2daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14/10-2019 av John Gunnar Brynjulvsrud, BioFokus i forbindelse med ordningen Frivillig vern. Rødlis-tekategorier følger Norsk rødliste for arter 2015 og verddivurderinger følger DN-håndbok 13 med oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på østsiden av Stavsholtmyrane i Bø kommune, Telemark og omfatter gammel granskog med høy og middels bonitet i slake nord- og østvendte hellinger. Berggrunnen består i hovedsak av ryolitt, ryodacitt og dacitt og løsmassene i hovedsak av torv og humusdekke.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er kartlagt som naturtypen gammel granskog med utformingen gammel høyereliggende granskog. Lokaliteten består av slake nord- og østvendte hellinger og flater med frisk granskog på relativt tykt løsmassedecke. Gran er det dominerende treslaget, og i tillegg forekommer noe bjørk, samt enkelte furuer i utkanten. Vegetasjonen er fattig og består av

frisk blåbærvegetasjon, stedvis på grensen til fattig myr og sumpskogsmark.

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen består i hovedsak av gammel granskog med en viss aldersspredning og naturlig foryngelse. Det er rikelig med død ved av gran i lokaliteten, spredt over flere nedbrytningsfaser, men relativt ferskt virke dominerer. Deler av lokaliteten er i sammenbruddsfase. Spredt i lokaliteten står en del gamle individer av gran. Lokaliteten avgrenses i sørvest mot noe yngre granskog i sammenbrudd og i øst mot hogstflate.

Artsmangfold: Huldrestry *Usnea longissima* (EN) ble påvist på én gran. Gubbeskjegg *Alectoria sarmentosa* (NT), sprikeskjegg *Bryoria nadvornikiana* (NT) og rosenkjuke *Fomitopsis rosea* (NT) ble påvist i lokaliteten. I tillegg ble duftskinn *Crystostereum murrayi* påvist på granlåg. Det er et visst potensial for krevende vedboende sopp knyttet til død ved av gran på høy bonitet.

Fremmede arter: Ingen fremmede arter ble påvist.

Del av helhetlig landskap: En av flere lokaliteter med gammel barskog i området.

Verdivurdering: Gammel granskog på høy/middels bonitet med rikelige forekomster med død ved av gran. Huldrestry (EN) ble påvist på en gran. Lokaliteten oppnår middels vekt på tilstand, middels-høy på arts mangfold og påvirkning, og middels på bonitet og størrelse. Lokaliteten vurderes samlet å være i nedre sjiktet av svært viktig (A-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten har ikke behov for skjøtsel for at naturverdiene skal ivaretas.

2 Lauvås sør

Naturtype: Gammel furuskog - Gammel høyereliggende furuskog
BMVERDI: B

Areal: 41,1daa

Innledning: Lokaliteten er registrert 14/10-2019 av John Gunnar Brynjulvsrud, BioFokus i forbindelse med ordningen Frivillig vern. Rødlis-tekategorier følger Norsk rødliste for arter 2015 og verdivurderinger følger DN-håndbok 13 med oppdaterte faktaark fra 2014.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for Lauvås i Bø kommune, Telemark og omfatter gammel furuskog med lav bonitet i kollelandskap. Berggrunnen består i metabasalt og kvartsiitt og løsmassene i hovedsak av torv og humusdekke.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er kartlagt som naturtypen gammel furuskog med utformingen gammel høyereliggende furuskog. Lokaliteten består av koller, sørvendte lisider og flater med furudominert myr- og sumpskogsmark. Furu er det dominerende treslaget, og i tillegg forekommer noe bjørk, få grantrær samt enkelte einer. Vegetasjonen er fattig og består av lyngskog, noe bærlyngskog, stedvis fattig myr og sumpskogsmark.

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen består i hovedsak av gammel glissen furuskog med noe spredning i aldersklasser. Skogen er relativt strukturefattig men det forekommer en del gadd og noen læger av furu i lokaliteten. Lokaliteten avgrenses mot yngre skog i øst og sør.

Artsmangfold: Blanknål *Calicium denigratum* (NT), rotnål *Microcalicium ahlneri* (NT) og rustfleknål *Chaenotheca ferruginea* ble påvist på furu i lokaliteten.

Fremmede arter: Ingen fremmede arter ble påvist.

Del av helhetlig landskap: En av flere lokaliteter med gammel barskog i området.

Verdivurdering: Gammel høyereliggende furuskog med en viss spredning i aldersklasser og en del død ved. Lokaliteten oppnår middels vekt på tilstand, påvirkning og størrelse, og lav vekt på arts mangfold. Lokaliteten vurderes samlet som viktig (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten har ikke behov for skjøtsel for at naturverdiene skal ivaretas.

Artsmangfold

Innenfor avgrenset areal er vegetasjonen relativt fattig og dette gjenspeiles i en forholdsvis ensartet karplanteflora. Det forekommer imidlertid noen strukturelementer i form av gadd og læger av gran, i tillegg til spredte gadd av furu (og enkelte læger). Huldrestry *Usnea longissima* (EN) ble påvist på et tre i kjerneområde 1. Gubbeskjegg *Alectoria sarmentosa* (NT), sprikeskjegg *Bryoria nadvornikiana* (NT), rosenkjuke *Fomitopsis rosea* (NT) og blanknål *Calicium denigratum* (NT) ble påvist flere steder innenfor avgrenset areal. Rotnål *Microcalicium ahlneri* (NT) ble påvist på furu i kjerneområde 2. Det ble påvist totalt 6 rødlistede arter (1 EN, 5 NT), alle knyttet til skog med en viss kontinuitet.

Tabell: Artsfunn i Stavsholtmyra NR (utv.). Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Lav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	gubbeskjegg	NT	4	₁ ₁ ₃
	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	sprikeskjegg	NT	2	₁ ₂
	<i>Calicium denigratum</i>	blanknål	NT	3	₂ ₃
	<i>Chaenotheca ferruginea</i>	rustfleknål		1	₂ ₁
	<i>Microcalicium ahlneri</i>	rotnål	NT	1	₂ ₁
	<i>Usnea longissima</i>	huldrestry	EN	1	₁ ₁
Sopper	<i>Cystostereum murrayi</i>	duftskinn		1	₁ ₁
	<i>Fomitopsis rosea</i>	rosenkjuke	NT	3	₂ ₁ ₁

Avgrensning og arrondering

Forslaget til verneverdig område følger i stor grad tilbudt areal og området er avgrenset på en måte som fanger opp det meste av de påviste naturverdiene i undersøkelsesområdet, foruten arealer sør i kjerneområde 2 som faller utenfor avgrenset areal. Arronderingen favner om foreslått verneverdig areal på en måte som i stor grad naturlig følger landskapet, men avgrensningen fanger ikke opp hele lisodegradienten i sør eller ivaretar helheten i de myrlendte flatene i vest. Små arealer med yngre hogstklasser er inkludert av arronderingsmessige årsaker. Arronderingen vurderes samlet som middels god (**).

Vurdering og verdisetting

Området Stavsholtmyra NR (utv.) omfatter et areal med forholdsvis liten topografisk variasjon som omkranser et stort intakt område med eksentrisk høgmyr. Foreslått verneverdig areal domineres av furu- og granskog i hogstklasse 5 men yngre hogstklasser forekommer også. Gamle trær og død ved av furu og gran opptrer spredt i området, men strukturelementer er i hovedsak knyttet til kjerneområdene. Påvirkning, død ved mengde og kontinuitet, og gamle bartrær vurderes følgelig til middels (**). Arronderingen favner om foreslått verneverdig areal på en måte som i stor grad naturlig følger landskapet, men avgrensningen fanger ikke opp hele lisodegradienten i sør eller ivaretar helheten i de myrlendte flatene i vest. Deler av kjerneområde 2 faller utenfor avgrensningen. Små arealer med yngre hogstklasser er inkludert av arronderingsmessige årsaker. Arronderingen vurderes samlet som middels god (**) og størrelsen til liten som følge av 577 daa i sørboreal sone hvorav en viss andel ikke er funksjonell skog. Det ble avgrenset 2 kjerneområder innenfor foreslått verneverdig areal.

Det ble påvist totalt 6 rødlistede arter (1 EN, 5 NT) under feltarbeidet. Huldrestry Usnea longissima (EN) som ble påvist på ett tre er sjelden registrert så langt vest på Østlandet. Alle påviste rødlistearter er knyttet til en viss grad av kontinuitet. Det er imidlertid forholdsvis liten økologisk bredde i artsmangfoldet, vegetasjonen består av fattige typer, og arter blir som følge vurdert til relativt lite variert (*).

Arealene som er avgrenset som kjerneområder omfatter en moderat andel av foreslått verneverdig areal. Øvrige skogområder består av relativt strukturfattig furu- eller granskog, dog dominert av eldre og gammel skog (hkl. (4)-5). Stavsholtmyra NR (utv.) vurderes isolert sett som lokalt verneverdig (*).

Sett i sammenheng med eksisterende verneområde vurderes områdets biologiske verdi noe høyere med hensyn til at foreslått verneverdig areal danner en krans med eldre og gammel barskog delvis rundt Stavsholtmyrane. For Stavsholtmyrane som leikområde for bl.a. storfugl og orrfugl har skogen rundt en viktig funksjon. Videre inkluderer foreslått verneverdig areal en myrflate i vest som er et naturlig tillegg til eksisterende verneområde. Det er også registrert forekomst av huldrestry i nærliggende skoglokalitet hvilket til en viss grad styrker biotopvern med hensyn til denne arten. Mulighet for utvidelse med hensyn til vern av myr og skog i områder vest for kartlagt areal kan vurderes.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Stavsholtmyra NR (utv.). Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edel-løvtrær	Tre-slagsfordeling	Topografisk-variasjon	Vegetasjons-variasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Lauvås N	***	***	**	**	0	—	*	*	*	*	**	—	—	***
2 Lauvås sør	***	**	*	**	0	—	*	*	*	*	*	—	—	**
Samlet vurdering	**	**	*	**	0	—	*	*	*	*	*	*	**	*

Mangeloppfyllelse

Stavsholtmyra NR (utv.) oppnår middels mangeloppfyllelse som følge av 41 daa gammel furuskog og 35 daa gammel granskog som har henholdsvis stort udekket vernebehov og middels udekket vernebehov i fylket. Det forekommer noe høybonitetsskog i området men det er begrenset størrelse på disse arealene. Området lav-middels mangeloppfyllelse på generelle mangler som følge av gammel skog og skog som er i grenseland til å kunne defineres som lavlandsskog. Området oppnår samlet sett lav mangeloppfyllelse.

Vurdering av mangeloppfyllelse for ulike vernemålsetninger for lokalitet Stavsholtmyra NR (utv.).

Mangelnaturtyper: Høy mangeloppfyllelse

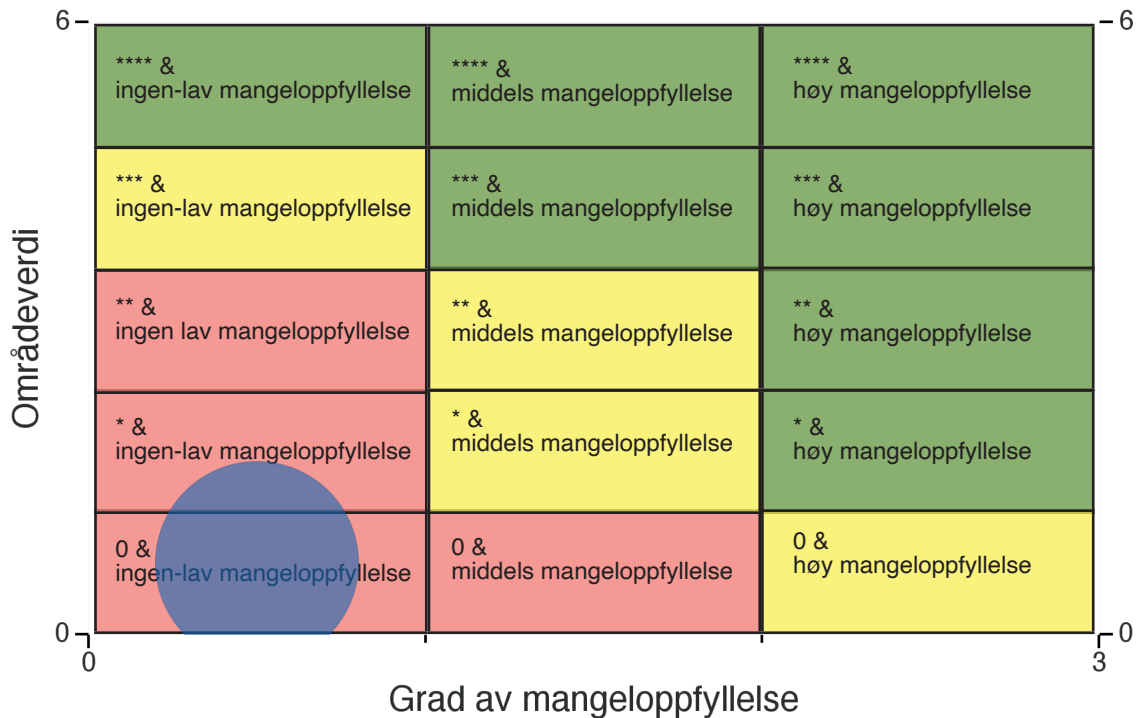
Generelle mangler (lavlandsskog, høybonitets skog og biologisk gammel skog): Ingen-lav mangeloppfyllelse

Restaurering- og utviklingspotensial: Ikke aktuell

Storområdekvaliteter: Ikke aktuell

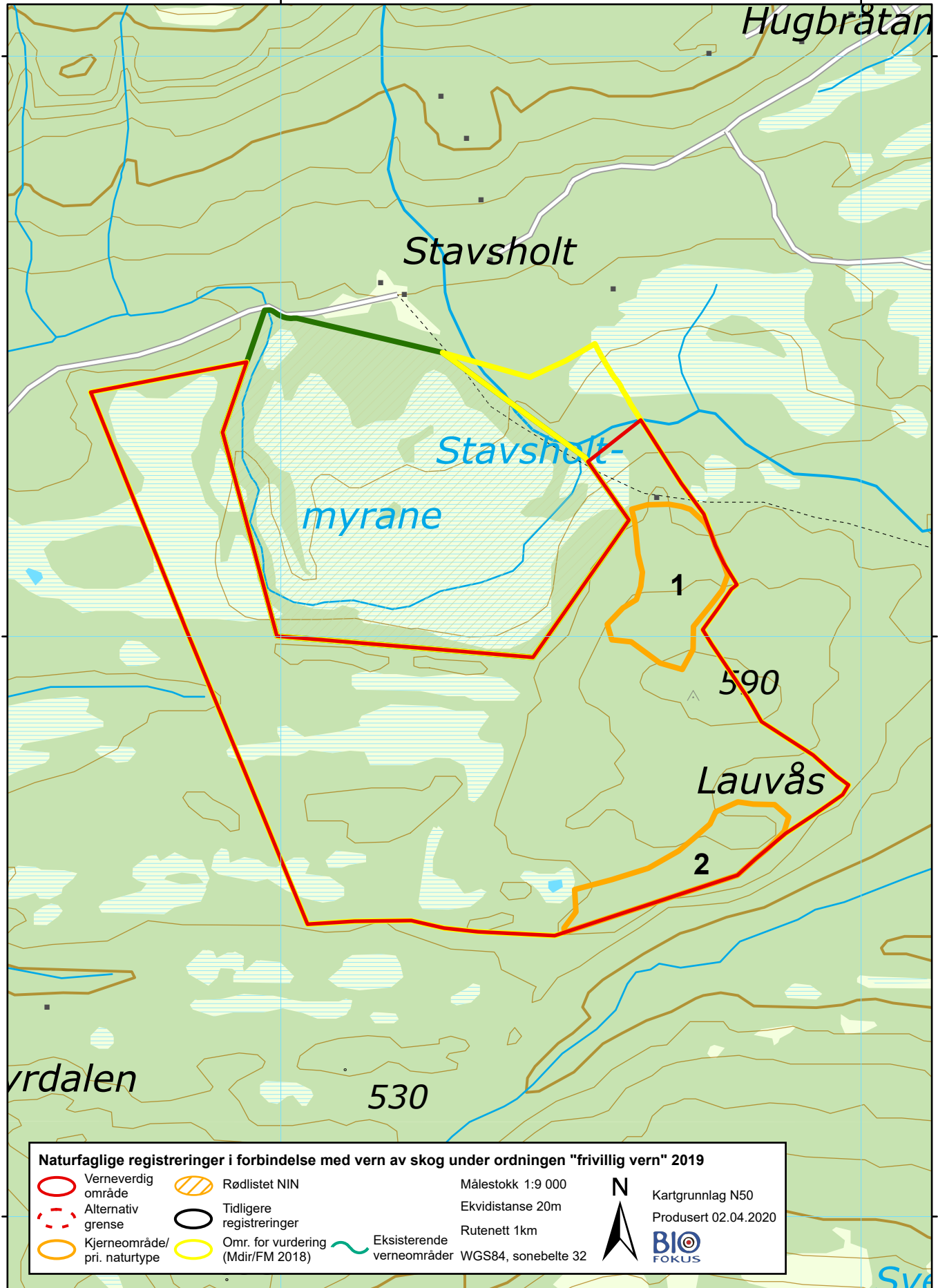
Samlet mangeloppfyllelse: Ingen-lav mangeloppfyllelse

Figur: Blå sirkel angir området Stavsholtmyra NR (utv.) sin områdeverdi (loddrett akse) og grad av mangelloppfyllelse (vannrett akse). Fargene i figuren angir en faglig totalvurdering av områdets egnethet for vern. Figuren viser kartlagte naturverdier og mangler ved skogvernet i henhold til Framstad et al. 2017 i sammenheng. Typiske utslag kan være at områder som i dag har lav naturverdi, men som raskt kan utvikle egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, bør vurderes som kandidat for vern hvis mulig. Tilsvarende kan områder som har middels og høy naturverdi, men få egenskaper som dekker inn viktige mangler i skogvernet, settes på vent fordi det da allerede er vernet mange slike områder i en regionen. Ligger den blå sirkelen helt eller delvis over grønne felter er det meget gode faglige grunner for å undersøke mulighetene for vern av området. Ligger den blå sirkelen over gule felter bør områdets egnethet vurderes nærmere. Ligger den blå sirkelen over røde felter bør vern ut fra naturfaglige grunner ikke vurderes."

Referanser

- Artsdatabanken (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisefornaturtyper>
- Direktoratet for naturforvaltning 2006. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13 2.utgave 2006.
- Framstad, E. (red.), Blindheim, T., Granhus, A., Nowell, M., Sverdrup-Thygeson, A. 2017. Evaluering av norsk skogvern i 2016. Dekning av mål for skogvernet og behov for supplerende vern. NINA Rapport 1352. 149 s.
- Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.
- Moen, A., 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss, 199 s.

Naturfaglige registreringer i forbindelse med vern av skog under ordningen "frivillig vern" 2019

Verneverdig område	Rødlistet NIN	Målestokk 1:9 000	Kartgrunnlag N50 Produsert 02.04.2020
Alternativ grense	Tidligere registreringer	Ekvidistanse 20m	
Kjerneområde/pri. naturtype	Omr. for vurdering (Mdir/FM 2018)	Rutenett 1km	

Eksisterende verneområder WGS84, sonebelte 32

Bilder fra området Stavsholtmyra NR (utv.)

Gran med huldresty (EN) i kjerneområde 1 Foto: J.G. Brynjulvsrud

Gammel glissen furuskog med noe spredning i aldersklasser i kjerneområde 2 Foto: J.G. Brynjulvsrud

Parti med en del rotvelt i kjerneområde 1 Foto: J.G. Brynjulvsrud

Lite forsumpet parti sør for Luavås Foto: J.G. Brynjulvsrud